

ΒΟΥΛΕΥΤΟΠΟΙΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΑΡΧΟΠΟΙΙΑ

«Il giudizio delle masse è sempre retto se si lascia al loro ordinario criterio » Machiavelli. *cap. 11*

TΟ έτος 1895 δύναται νά κληθῆ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐκλογικόν. Ἦρξατο διὰ τοῦ κατὰ τῶν Κυβερνήτων ἀναθέματος τῶν φορολογουμένων, διὰ τῶν κατὰ τῆς φορομανίας βακαλοπουλείων ἀγορεύσεων, διὰ τῶν σταφιδικῶν ψηφισμάτων καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως διαδηλώσεως (8 Ἰανουαρίου 1895) τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν παρήγαγε τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς τῆς 16 Ἀπριλίου, αἵτινες ἀνέδειξαν τροπαιοῦχον τὸ κορδόνιον· συνεχίζεται διὰ τῶν ἐνεργουμένων τῆ 10 Σεπτεμβρίου δημαρχειῶν, ὧν προηγήθη ἡ ἐκλογή τῶν ἀγροφυλάκων, ἡ εἰς τινα χωρία θεωρουμένη ζήτημα ὑψίστης σημασίας, καὶ διὰ τῶν ἐνεργηθησομένων τῆ 15 Ὀκτωβρίου ἐκλογῶν τῶν ἐπὶ φιλῶ ὀνόματι ἐπαρχιακῶν συμβούλων, θέλει δὲ πιθανῶς λήξῃ διὰ τῶν κατὰ τὸν νόμον εὐθὺς μετὰ τὰς δημαρχειῶν διαταχθησομένων ἐκλογῶν τῶν κοινοτικῶν συμβούλων.

Νομοθέται καὶ πατέρες τοῦ ἐν πτωχεύσει ἔθνους, ὧν τινες εἶνε νεώτεροι τῶν τέκνων των, ἄρχοντες τῶν ἐν ἀποσυνθέσει δήμων, ὧν ἐτηρήθη μόνον ὁ σκελετὸς τῆς ὑπαλληλίας, διότι τὰς σάρκας κατεβρόχθισεν ἡ ἀκόρεστος κυρία Συγκέντρωσις, καὶ παντοῖοι ἄλλοι ὑποψήφιοι ἐρωτικῶς ἔχουσιν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα πρὸς τὰς φυσιογνωμίας τῶν πρὸ τῶν καλπῶν παρελασόντων ἐκλογέων καὶ πρὸς τὰς ἀριθμήσεις τῶν ἀβακίων. Συλλαλητήρια μικρὰ καὶ μεγάλα τῶν ἐκλογικῶν συλλόγων, ἐντευκτήρια ὑπὸ παντοίας ὀνομασίας, οἶνοποσία, κάπνισμα, χοροὶ καὶ ἐνθουσιώδεις τῶν ὑποψηφίων ἀγορεύσεις, χειραψίαι μετὰ μειδιημάτων, τὰ πάντα εἰς κίνησιν, ὅπως ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν καλπῶν οἱ κατὰ νομικὸν τεκμή-

ριον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἐκλεγόμενοι πρὸς θεραπείαν τῶν κακῶς ἐχόντων.

Ἐν ἡμερολογίῳ, προωρισμένῳ μὲν διὰ τὸ 1896, ἀλλὰ γραφομένῳ κατὰ τὸ σωτήριον ἐκλογικὸν ἔτος 1895, ἴσως παρατηρήσεις τινες ἐκλογικαὶ δὲν εἶνε ἄσκοποι ὡς χρονολογικὰ τῆς ἐποχῆς σημειώματα.

Σπεύδω πρὸ παντὸς νὰ δηλώσω τοῖς φιλότατοις ἀναγνώσταις τοῦ Ἡμερολογίου σας, φίλε κ. Σκόκε, ὅτι ἐνθέρμος τυγχάνω θιασώτης τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας. Δὲν θὰ ἐδυσκολευόμην ἴσως νὰ φαιδρύνω καὶ τὰ ὠραία τῶν ἀναγνωστριῶν χεῖλη, ὅπως προσθέσω, ὅτι δὲν θὰ ἤκουον δυσμενῶς καὶ τοὺς ἀγῶνας τῶν γυναικῶν ὑπὲρ ἀποκτήσεως ἐκλογικῆς ψήφου, ἐὰν μὴ ἐφοβούμην, ὅτι τὰ ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα καὶ αἱ ἐν τῇ Βουλῇ συζητήσεις θὰ ἦσαν μᾶλλον προῖον τοῦ ἤλεκτρισμοῦ ὠραίων ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ἀργυροῦχου φωνῆς των ἢ τὸ συμπέρασμα πεποιθήσεων καὶ πειθουῶς ἐκλογικῶν ἐπιχειρημάτων, εἰ καὶ τὸ πρῶτον δοκιμαστικὸν βῆμα ἐγένετο κατὰ τὰς ἄρτι ἐνεργηθείσας βουλευτικὰς ἐκλογάς, ὅτε πολὺ καὶ κυρίαι ἐτάχθησαν ἀντιπρόσωποι ἐπίφοβοι τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν, ὅπερ ἠνάγκασε τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ ἐκδώσῃ τελευταῖον ἐγκύκλιον, ἀπαγορεύουσαν τοιαύτην τοποθέτησιν κανονιστοικῶν γοητευτικῶν ὀφθαλμῶν καὶ πρὸ τῶν καλπῶν τῶν ὑποψηφίων δημάρχων! Ἄλλ' ἀκριβῶς ἡ ἀγάπη μου πρὸς τὴν καθολικὴν ψηφοφορίαν, ἣν θεωρῶ ὡς τὸ ἄριστον τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν καὶ τιν ἐπαναστάσεων ἀλεξιτήριον, μὲ ἀναγκάζει ὡς μέλος τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας νὰ διερμηνεύσω τὸ λαϊκὸν παράπονον, ὅτι τὴν ἐκλογικὴν θέλησιν συνήθως νοθεύει ἡ Πολιτεία δι' ὄργανισμοῦ πλημμελοῦς καὶ διὰ διαστροφῆς τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν.

Ἐν σκαλαθύρματι, δημοσιευθέντι ἐν τῷ ὑμετέρῳ Ἡμερολογίῳ τοῦ ἔτους 1894, κ. Σκόκε, ὑπὸ τὸν τίτλον «οἱ βουλευταὶ τῶν σημεῖων» ἐσκιαγράφησα τὴν κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς γενομένην παραχάραξιν τοῦ ἐκλογικοῦ φρονήματος. Αἱ ἐπικείμεναι ἐκλογαὶ — δι' ὧν οἱ δημόται θέλουσιν ἐμπιστευθῆ εἰς τοὺς μέλλοντας ἄρχοντας τῶν δήμων τὸν πόλεμον κατὰ τῶν ἀκαθαρσιῶν — ἐξ ὧν αἱ ἐπιδημιαὶ, ἢ ἐξασθένεισι τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος ὁ ἐκφυλλισμός, — τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ ὑγιὲς ὕδωρ καὶ τὴν ἀπέχθειαν κατὰ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τοῦ βορβόρου — μοὶ ὑπενθυμίζουσιν ὅτι πρὸς συμπλήρωσιν τῶν τότε γραφέντων δύνανται νὰ προστεθῶσι καὶ τινὰ εἰδικώτερον κατὰ τῆς ἀναίδους πλαστογραφίσεως τοῦ δημοτικοῦ φρονήματος ὑπὸ τοῦ παμφάγου κομματικοῦ δεσποτισμοῦ.

Ἀπαραλλάκτως ὡς τοὺς βουλευτὰς ἀντὶ τῶν ἐκλογέων χρίουσι κατὰ γενικώτατον κανόνα — πλὴν εὐαριθμητοτάτων ἐξαιρέσεων, — ὑποψηφίους οἱ τῆς Βουλῆς ἀγγελάρχαι καὶ ἀναδεικνύουσιν ὡς οἰοῦναι ἐκλετοὺς τοῦ λαοῦ οἱ κομματικοὶ συνεταιρισμοὶ προσώπων καὶ συμφερόντων, τοὺς ὑποψηφίους ἄρχοντας τῶν δήμων βαπτίζουσιν οἱ κατ' ἐκλογικὰς περιφερείας τοποτηρηταὶ τοῦ κόμματος, τῇ ὑψηλῇ ἐπινεύσει αἰείποτε τοῦ γ ε ν ι κ ο ὕ α ρ χ η γ ο ὕ, — ὡς ἔγραφε κομμορρημόνως ἐπαρχιωτὶς ἐκ Θεσσαλίας ἐφημερίς, φανερᾷ ἢ μυστικῇ — καὶ ἐκλέγει τὸ κόμμα ὡς ὑπηρέτας αὐτοῦ. Κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν καταρτίζεται τὸ ἀμφοτεροβαρὲς συνάλλαγμα μεταξὺ τοῦ ἐπαρχιακοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ ὑποψηφίου δημάρχου· ὁ μὲν ὑπόσχεται τὴν κομματικὴν του συνδρομὴν καὶ τὴν Κυβερνητικὴν του ὑποστήριξιν, ὁ δὲ ὑποχρεοῦται ἐν ἐπιτυχίᾳ ν' ἀναγνωρίσῃ μ ε ρ ι δ ι ο ὕ χ ο ν τοῦ δημοτικοῦ τ σ ι φ λ ι κ ῖ ο υ τὸν πολιτικὸν του ἀρχηγόν. Οἱ συμβαλλόμενοι ἐκλέγονται μεταξὺ τῶν ἐμπίστων καὶ ἀφωσιωμένων· συνήθως ἐὰν ὁ βουλευτὴς ἔχῃ ἀδελφόν, εἰς αὐτὸν κατὰ προτίμησιν θέλει ὁ ἀ ρ χ η γ ὁ ς ἐμπιστευθῆ τὰ συμφέροντα τοῦ δήμου· ἀλλὰ καὶ ὁ ἀδελφὸς δήμαρχος, νομίζων τὸ δημοτικὸν ἀξίωμα στυλοβάτην τοῦ βουλευτικοῦ, τὸν ἀδελφόν ἢ ἄλλον τινα, στενὸν πάντοτε συγγενῆ, θέλει εὔρει τὸν μόνον κατάλληλον διὰ νομοθέτην, ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται περὶ ἰδίας ὑποψηφιότητος. Διὰ τοῦτο ἀκούομεν ἐν παραμοναῖς ἐκλογῶν διασαλπίζομενον ὡς κήρυγμα πολεμιστήριον χάριν τῆς πατρίδος· «Μ' ἐξέλεξας βουλευτὴν; — λέγει πρὸς τοὺς φίλους ἐκλογεῖς ὁ ἀρχηγός, — δὲν σὲ ἀναγνωρίζω φίλον ἐὰν μὴ ἐκλέξῃς δήμαρχον τὸν Α'.» ἢ «Εἶμαι ὁ Δήμαρχός σου· θὰ σὲ καταδιώξω, ἐὰν μὴ ἐκλέξῃς βουλευτὴν τὸν Β'.».

Ὁ ὑποψήφιος δήμαρχος, προεξοφλῶν τὸ ἀξίωμά του ὑπὲρ τοῦ κόμματος, προσποιεῖται, δικαιολογούμενος, ὅτι ἀναγκάζεται ν' ἀνήκῃ, δίκην ἀφύχου πράγματος, εἰς τὸν βουλευτὴν, ἵνα μὴ ἔχῃ πολέμιον τὸν Νομάρχην καὶ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ἰπουργόν. Δὲν ἀρνοῦμαι, ὅτι τὸ ἐπὶ τῆς συγκεντρώσεως ἐρειδόμενον δημοτικὸν ἐν ἰσχύϊ σύστημα παρουσιάζει κατὰ τὸ φαινόμενον λογικὴν τὴν πρόφασιν· ἀλλὰ, διατί νὰ μὴ ἐκλέγωνται βουλευταί, παρέχοντες ἐξ ἴ σ ο υ καὶ ἀ δ ι α χ ρ ῖ τ ω ς τὴν συνδρομὴν του πρὸς πάντα Δήμαρχον κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν καλῶν δημοτικῶν ἔργων; ἄλλως, ἐὰν τοιοῦτοι ὑπολογισμοὶ ἀναγκάζωσι τοὺς δημάρχους νὰ χρωματίζωνται, ἀνάγκη ὅπως ὅλοι οἱ βουλευταὶ ὡσι διηνεκῶς πιστοὶ τοῦ δ ο υ β λ ε τ ῖ ο υ στρατιῶται.

Ὁ βουλευτὴς ἢ ὁ πολιτευτὴς, δικαιολογῶν τὴν κομματικὴν του ἐπέμβασιν εἰς τὰς δημαϊρεσίας, ὑποκρίνεται, ὅτι ἐκ τοῦ συντάγ-

ματος ἐτάχθη κηδεμῶν τῶν ἐκλογέων. οὗς ὀφείλει νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν εὐθείαν ὁδόν, κατοικῶν δ' ἐν Ἀθήναις ἢ καὶ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς ἐκλογικῆς του περιφερείας, τομᾶ νὰ ἰσχυρίζεται, ὅτι αὐτὸς δύναται νὰ κρίνῃ κάλλιον καὶ ἀσφαλέστερον τῆς ἐλευθέρας θελήσεως τῶν διαρχῶς ἐν τῇ περιφερείᾳ ὅλων τῶν δήμων τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας ἐγκατεστημένων δημοτῶν!

Διὰ τοιαύτης μεθόδου οἱ μὲν ἡγέται τῶν κομμάτων δίδουσι τὸ σύνθημα τῆς κιβδηλείας τοῦ ἐκλογικοῦ φρονήματος, διορίζοντες ὑποψηφίους βουλευτὰς καὶ κατὰ τὸ βυζαντιακὸν σύστημα τοποτηρητὰς τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν, οἱ βουλευταὶ διεκδικοῦσι τὰ δικαιώματα δημαρχοποιῶν καὶ οἱ Δήμαρχοι τὰ τῶν βουλευτῶν, ἐνῶ τὸ κακόμοιρον σύνταγμα ἐννοεῖ νὰ ἐκλέγωνται οἱ Δήμαρχοι καὶ οἱ βουλευταὶ ὑπὸ μόνων τῶν ἐκλογέων!

Εὐτυχῶς ἤρξατο ἀπὸ τινος παρατηρουμένη εἰς τὰς λαϊκὰς τάξεις μεταβολή, αἴσια ὑπισχνουμένη τὰς τις πρὸς χειραφέτησιν ἐκ τῆς κομματικῆς τυραννίας. Ἐὰν μὴ ἐφάνησαν καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα αἰσθητὰ τὰ ἀποτελέσματα κατὰ τὰς τελευταίας βουλευτικὰς ἐκλογάς, — διότι ἡ δρῦς τῶν κακῶν ἔξεων δὲν κόπτεται δι' ἐνὸς κτυπήματος, — οὐχ ἦττον πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι ὁ Ἕλλην ἐκλογεὺς θέλει ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ τῶν παθημάτων του ὠφελήθῃ, ἵνα παιῆται τὴν προσήκουσαν χρῆσιν τῆς πολυτίμου ψήφου του, ἐξ ἧς ἤρτηται τὸ ἐνεστῶς καὶ τὸ μέλλον ἑαυτοῦ τε, τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἔθνους του.

Καλὸν νὰ ἐνισχυθῇ ἡ θεραπεία διὰ τῶν θεσμῶν, ἀλλὰ συντελεστικώτερον πρὸς τὸν σκοπὸν θεωρῶ νὰ ὑπομνήσω τοῖς πᾶσι, ἰδίως εἰς τοὺς αὐτοκλήτους κηδεμόνας τῶν ἐκλογέων τὴν σοφὴν τοῦ Μακιαβέλλη γνώμην, καθ' ἣν ὁ λαὸς ἐν συνόλῳ, ἀφιέμενος ἐλεύθερος, κρίνει πάντοτε ὀρθότερον ἢ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν οἰουδήποτε αὐτοκλήτου κηδεμόνου.

Ἀθήναι. Αὐγούστου τοῦ 1895.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ